

Rechtshistorische Courant

Inhoud December 2023

<i>Inhoud December 2023</i>	1
<i>Woord vooraf</i>	3
<i>Recent verschenen</i>	4
<i>Call for Papers</i>	8
Call for applications - Atelier doctoral: The 'Intention' in Western theological-legal Culture (Deadline 20 december 2023)	8
Call for papers - Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery (Deadline 15 januari 2024)	8
Call for applications - PHEDRA summer school 2024 (Deadline 31 januari 2024)	8
Call for papers - Lectio international conference: The art of reading and Human Performance (Deadline 31 januari 2024)	8
Call for papers - Journées internationales de la Société d'histoire du droit: L'histoire du droit de la mer, la mer dans l'histoire du droit (Deadline 31 maart 2023)	9
Call for papers - Internationale rechtshistorische dagen: Droit et présence militaire (Deadline 1 april 2024).....	9
Call for papers - Grotian Law and Modernity at the Dawn of a New Age 400 Years of De jure belli ac pacis 1625-2025 (Deadline 1 mei 2024).....	9
Call for papers - Clio Themis: Manifest Justice: Recording the Judicial Scene (Middle Ages - Early Modern Period) (Deadline 1 mei 2024).....	10
<i>Kalender</i>	11
7-8 december 2023 - 'Wine & Institutions in the Ancient World', Gent	11
December 2023-mei 2024 - Sortir de la perplexité. Le droit médiéval et la levée du doute, Parijs	11
13 december 2023 - Boekvoorstelling: Jan Naert, Hoeders van de staat. Burgemeesters in bezet en bevrijd België en Noord-Frankrijk (1914-1921), Brussel	11
13 december 2023 - Lezing mr. Laurens de Hoog bij Philips van Leyden b.p. - 'Twee kopers van dezelfde zaak: prior tempore potior iure?', Leiden	11
13 december 2023 - Rechtsvergelijking, nationale identiteit en kolonialisme, Brussel	12
14 december 2023 - Workshop: The Sovereignty of Commercial Cities (c.1400-c. 1650), Tilburg	12
15 december 2023 - 'Patriotten in Noord en Zuid. Brabantse Omwenteling en Patriottentijd in vergelijkend perspectief', Brussel.....	12
18 december 2023 - Studiedag: 'De arbeidsgerechten in België. Verleden, heden en toekomst', Gent	13

Rechtshistorische Courant

18 december 2023 – Doctoraatsverdediging Willem Possemiers: Het vertalen van de Belgische wetgeving naar het Nederlands. Het werk van de commissie-Van Dievoet, Leuven	13
26 februari-3 maart 2024 - Atelier doctoral: The ‘Intention’ in Western theological-legal Culture, Rome	14
10-11 mei 2024 - Internationale rechtshistorische dagen: Droit et présence militaire, Dinant	14
30 mei - 2 juni - Journées internationales de la Société d’histoire du droit: L’histoire du droit de la mer, la mer dans l’histoire du droit, Toulon	14
7 juni 2024 - Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery, Amsterdam.....	14
25-28 juni 2024 PHEDRA summer school 2024, Palos de la Frontera	14
11-13 december 2024 – Lectio International Conference, Leuven.....	14
19-20 juni 2025 Grotian law and modernity at the dawn of a new age: 400 years of De jure belli ac pacis 1625-2025, Den Haag.....	14
Varia	16
Globale census van De iure belli ac pacis libri tres	16
Podcast Snodelike Saken	16

Woord vooraf

Waarde lezer,

‘Wie het kleine niet eert, is het grote niet weerd’, zegt het spreekwoord. Nadat we in een vorig Voorwoord een editie van de grote vorstelijke wetgeving konden aankondigen, bevat deze aflevering van de Rechtshistorische Courant een werk van Klaas Van Gelder dat net de omgekeerde richting uitgaat: *‘Politie’ in de heerlijkheid. Gids en repertorium van heerlijke politiereglementen in het graafschap Vlaanderen, 13e – 18e eeuw*. Politie, een rekbaar begrip, betreft het regelen van het dagelijks leven. Het gaat daarbij vaak om banale zaken, zoals het onderhoud van de straten, loslopende koeien of het sluitingsuur van herbergen. Rechtshistorici hebben voor dit soort bronnen vroeger vaak de neus opgehaald. Grote geleerden werken immers over gewichtige themata. Wie over simpele zaken schrijft, is daardoor per definitie ook maar een simpele ziel. Georges Martyn heeft, ondertussen al een tijd geleden, er nochtans overtuigend op gewezen dat de boerenschepenen van Avelgem een even waardevol onderdeel van de juridische machinerie waren als de Grote Raad van Mechelen. Net zo toont dit werk van Klaas Van Gelder aan dat ook deze lokale plattelandsregels een fundamenteel element waren van het juridische ecosysteem. Wie het echte leven van het recht wil kennen, moet deze heerlijke politiereglementen bekijken, omdat we pas hierin zien wat de bevolking echt bezighield. Een voorbeeld: blijkbaar was vroeger een van de grootste bronnen van ergernis dat anderen over een akker liepen om zo een stukje weg af te snijden. Handig voor hen, maar niet zo leuk voor de boer die dat perceel bewerkte. Kijken we naar de rechtszaken bij de grote rechtbanken, dan is dit een bagatelprobleem dat haast niet bestond, maar het verbod op ‘ongerechte wegen’ kwam zo vaak voor in de lokale reglementen dat het uiteindelijk niet zo een onbelangrijk probleem blijkt te zijn. Zo vallen wel meer ontdekkingen te doen. We kunnen dan ook enkel maar hopen dat het werk van Van Gelders repertorium veel gebruikt zal worden en dat het de welverdiende navolging zal krijgen.

De hoofdredacteur

Dirk Heirbaut

Redactie

Amber Gardeyn

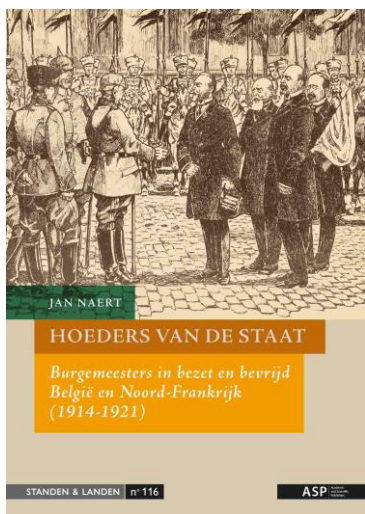
Pieterjan Schepens

Jasper Van de Woestijne

Filip Batselé

Florenz Volkaert

Recent verschenen

J. NAERT, *Hoeders van de staat: Burgemeesters in bezet en bevrijd België en Noord-Frankrijk, Standen en Landen*, ISBN 9789461175113, €49.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog valt Duitsland grote delen van België en Noord-Frankrijk binnen. Het bezettingsregime is hardvochtig, structureel repressief en staat volledig ten dienste van de militaire eindoverwinning. De invasie en de bezetting hebben ook voor gevolg dat het nationale politieke niveau in België en Frankrijk gaandeweg wegvalt. Burgemeesters en gemeentebesturen krijgen daardoor een cruciale verantwoordelijkheid in het dagelijkse leven tijdens de oorlog.

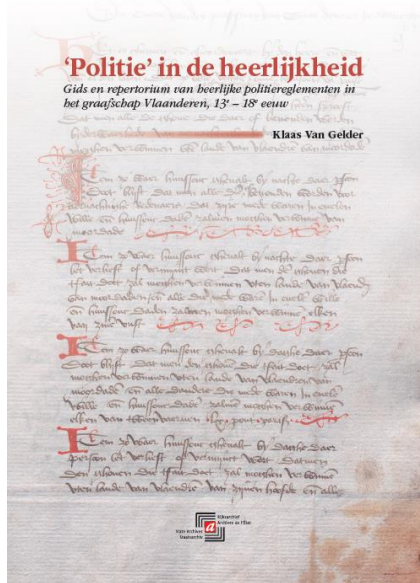
Als laatste vertegenwoordigers van het Belgische en Franse staatsgezag blijven zij bij het begin van de oorlog op post. Vier jaar lang verdedigen zij naar best vermogen de belangen van de lokale bevolking. Eenvoudig is dat allerminst, want het takenpakket is omvangrijk: tijdens schaarste de voedselvoorziening in goede banen leiden, het openbare leven gaande houden, de orde handhaven en meedraaien in de Duitse bezettingspolitiek. Daarbij moeten burgemeesters non-stop laveren tussen de belangen van de lokale bevolking en de eisen van de bezetter. Of het nu gaat om dichtbevolkte stadskernen zoals Antwerpen, Rijsel, Brussel of Gent, steden en gemeenten met een sterk industrieel profiel zoals Aalst of zelfs kleine rurale dorpsgemeenschappen: overal brengt dit tal van moeilijke keuzes en netelige kwesties met zich mee.

Meer info vindt u [hier](#).

P. HEPNER, T. LE MARC'HADOUR & C. PFISTER-LANGANAYM, *Construire et Déconstruire les territoires: Actes des Journées internationales tenues à Arras les 11 et 12 mai 2018*, open access.

De Société d'Histoire du Droit et des Institutions des Pays Flamands, Picards et Wallons presenteert de congresbundel van de Internationale dagen gehouden te Arras op 11 en 12 mei 2018. U kan het integrale werk [hier](#) gratis raadplegen.

K. VAN GELDER, *Politie in de heerlijkheid: gids en repertorium van heerlijke politiereglementen in het graafschap Vlaanderen 13de-18de eeuw*, Rijksarchief, ISBN 9789463914109, €15.

Tussen de 13e en 18e eeuw werden in het graafschap Vlaanderen politiereglementen opgemaakt voor talloze dorps- en stadsheerlijkheden. Het gaat om voorschriften over gewasbescherming, brandveiligheid, voedselkwaliteit, het onderhoud van de straten en waterwegen, correcte maten en gewichten en de openingsuren van herbergen. Deze voorschriften zorgden voor de goede orde in de lokale gemeenschap of, in vroegmoderne termen, voor 'goede politie'. Deze gids vormt een handige leidraad voor al wie de lokale regels en de geschiedenis van het platteland wenst te onderzoeken en bevat een repertorium van ruim honderd nooit eerder als geheel onderzochte politiereglementen voor tientallen heerlijkheden in het graafschap Vlaanderen.

U kan het werk aankopen in de webshop van het Rijksarchief ([hier](#)).

M. BERENDSE, P. BROOD & PAUL NIEUWBEERTA, *Historische atlas van misdaad en straf / Nederlanders over de schreef*, W Books, ISBN 9789462584945, €39,95.

Een samenleving kan niet zonder regels. Maar wat te doen met hen die zich daar niet aan houden? Daarover gaat de *Historische atlas van misdaad en straf. Nederlanders over de schreef*. Tweeduizend jaar geleden, in de tijd van Romeinen en Germanen, werden misdaden in eigen kring bestraft. Pas in de loop van de middeleeuwen krijgt de overheid geleidelijk een rol. Strafbare feiten zijn niet meer alleen schendingen van de belangen van privépersonen, maar ook aanslagen op de rechtsorde, waarover de overheid moet waken.

Wie als verdachte van een misdrijf wordt gearresteerd, kan alleen worden veroordeeld als hij zijn misstap bekent. En om bekentenissen te verkrijgen — of eigenlijk af te dwingen — kunnen verdachten gemarteld worden. De scherprechter heeft een heel arsenaal aan martelwerktuigen om de verdachte tot een bekentenis te dwingen: duimschroeven, vuurtootsen, gesels en tangen. Eenmaal veroordeeld wacht vaak de galg als doodstraf. Ook al brengt de Franse tijd —

	<p>tweehonderd jaar geleden — een humaner strafrecht, lijf- en doodstraf zijn niet zomaar afgeschaft.</p> <p>Hoewel de media soms anders doen vermoeden, is het aantal moorden en doodslagen in onze tijd maar een fractie van eeuwen geleden. Wel is er nieuwe criminaliteit: cybercrime, witteboordencriminaliteit en een goed georganiseerde drugsmafia. Daar konden de Limburgse Bokkenrijders alleen maar van dromen. Historische atlas van misdaad en straf. Nederlanders over de schreef biedt een rijk geïllustreerd en helder overzicht van de Nederlandse geschiedenis van misdaad en straf.</p> <p>Meer info vindt u hier.</p>
	<p>C. ELMSLEY & S. MCDUGALL, <i>A Global History of Crime and Punishment</i>, Bloomsbury Academic, ISBN 9781472584847, \$550.</p> <p>Wat was 2500 jaar geleden een misdaad en hoe werd er met criminele activiteiten omgegaan? Hoe heeft onze definitie van rechtvaardigheid zich in de loop der tijd ontwikkeld naast ontwikkelingen in de wet, de samenleving, religie en klassenstructuren? 36 experts behandelen deze prangende vragen in een zesdelig naslagwerk dat 2500 jaar menselijke geschiedenis omspant. Door perspectieven uit de geschiedenis, culturele studies, filosofie en classici te integreren, schetst dit wereldwijd gerichte werk de ontwikkelingen in de steeds veranderende wereld van het strafrecht en justitie tegen de achtergrond van een verscheidenheid aan sociale, juridische en culturele contexten.</p> <p>De redacteurs van de afzonderlijke delen zorgen voor de samenhang van het geheel en om het gebruik zo eenvoudig mogelijk te maken, zijn de hoofdstuktitels in alle delen identiek. Dit geeft de keuze om over een specifieke periode in een van de delen te lezen, of om een thema door de geschiedenis heen te volgen door het relevante hoofdstuk in elk van de zes delen te lezen.</p> <p>De zes delen behandelen: 1. Oudheid (500 v. Chr. - 800 n. Chr.); 2. Middeleeuwen (800 - 1450); 3. Renaissance (1450 - 1650); 4. Verlichting (1650 - 1800); 5. Keizertijd (1800 - 1920); 6. Moderne tijd (1920 - 2000+).</p>

	<p>Thema's zijn onder andere misdaad, soorten misdadigers, wetshandhaving, sancties en voorstellingen van misdaad en straf.</p> <p>De omvang is ongeveer 1.728 pagina's met zo'n 300-tal illustraties. Elk deel opent met aantekeningen over de bijdragers, een serievoorwoord en een inleiding, en wordt afgesloten met aantekeningen, een bibliografie en een index.</p> <p>Meer info vindt u hier.</p>
--	---

Call for Papers

Call for applications - Atelier doctoral: The 'Intention' in Western theological-legal Culture (Deadline 20 december 2023)

De École française de Rome organiseert in samenwerking met het LIER-Fonds 'Yan Thomas' van de École des hautes études en sciences sociales, de rechtsfaculteit van de universiteit van 'Roma Tre', het ARN CiSaMe project ('Circulation des savoirs médiévaux au XIIe siècle') en de 'CIHAM | UMR 5648 | Histoire, Archéologie, Littératures des mondes chrétiens et musulmans médiévaux', van 26 februari tot 2 maart 2024 in Rome een doctoral seminar met als thema: *The 'Intention' in Western theological-legal Culture*.

De volledige call for applications kan u [hier](#) raadplegen.

Call for papers - Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery (Deadline 15 januari 2024)

Ter ere van de 400ste verjaardag van Grotius' werk *De jure belli ac pacis* vindt op 7 juni 2024 in Amsterdam een workshop plaats met als titel Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery.

De volledige call for papers kan u [hier](#) raadplegen.

Call for applications - PHEDRA summer school 2024 (Deadline 31 januari 2024)

Het Internationale Onderzoeksnetwerk I.R.N. PHEDRA organiseert zijn tweede summer school in La Rábida (Palos de la Frontera, Spanje) op 25-28 juni 2024.

In navolging van de eerste summer school, is het doel van het evenement om de deelnemers een uitgelezen kans te bieden om hun lopende onderzoek te presenteren voor een groep specialisten op het gebied van commerciële rechtsgeschiedenis, met het oog op het voeren van vruchtbare discussies. Dit resulteert in waardevolle feedback die hun werk zal verrijken en verbeteren. Kandidaten worden verzocht voor 31 januari 2024 een CV en een samenvatting van hun proefschrift (maximaal 1 pagina) op te sturen naar phedrasummerschool@gmail.com

De volledige call for applications vindt u [hier](#).

Call for papers - Lectio international conference: The art of reading and Human Performance (Deadline 31 januari 2024)

De internationale LECTIO-conferentie van 2024 wil "de menselijke leesprestatie" bestuderen en ontleden in haar meest markante facetten, spanningen, successen en mislukkingen. De focus is geenszins beperkt tot literaire teksten en het lezen ervan, maar eerder tot de notie van de "leeshandeling" in de breedste zin van het woord, zoals het recht (zowel de wetenschappelijke interpretatie als de juridische praktijk), liturgie, maatschappelijke voorstellingen en politieke representaties. De proeftuinen van het thema dat we willen onderzoeken zijn de brede Europese beschavingen op de lange termijn, van de oudheid tot de drempel van de moderniteit, over hun taalgrenzen (bijv. Grieks, Latijn, Hebreeuws, Arabisch, Germaans, Slavisch, Romaanse talen, etc.) en hun complexe culturele overdrachten heen.

Voorstellen voor papers kunnen worden ingediend in het Engels en bestaan uit een (voorlopige) titel, een abstract van 300-400 woorden en een kort CV van de presentator. Je kan je voorstel voor 31 januari indienen via e-mail (lectio@kuleuven.be). De volledige call for papers vindt u [hier](#).

Call for papers - Journées internationales de la Société d'histoire du droit: L'histoire du droit de la mer, la mer dans l'histoire du droit (Deadline 31 maart 2023)

De Rechtenfaculteit van de Universiteit van Toulon zal de aankomende *Journées internationales de la Société d'histoire du droit* organiseren van 30 mei tot 2 juni 2024. De Société d'histoire du droit is een van de oudste juridische wetenschappelijke verenigingen. Ze vierde haar honderdjarig bestaan in 2013. Elk jaar organiseert ze een internationaal symposium waar ongeveer honderd academici samenkomen, met het Frans als voertaal. Het jaarlijkse symposium zal in 2024 plaatsvinden in Toulon, op uitnodiging van Professor Laurent Verso, met de steun van het Centrum voor Vergelijkend Recht en Politiek (UMR CNRS 7318).

Het gekozen thema voor het symposium in Toulon, dat overeenkomt met twee strategische transdisciplinaire onderzoeksdomeinen van de Universiteit van Toulon, is "L'histoire du droit de la mer, la mer dans l'histoire du droit".

De voorstellen voor presentaties, die niet langer mogen zijn dan één pagina in pdf-formaat (3500 tekens), moeten vóór 31 maart 2024 worden ingediend op het volgende adres: shd.mer.toulon2024@gmail.com. Gelieve deze deadline strikt te respecteren.

De volledige call for papers kan u [hier](#) raadplegen.

Call for papers - Internationale rechtshistorische dagen: Droit et présence militaire (Deadline 1 april 2024)

De internationale rechtshistorische dagen 2024 van de *Société d'histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons*, georganiseerd door de Université de Namur, de Belgische Koninklijke Militaire School, de Université catholique de Louvain (Saint-Louis) en de Vrije Universiteit Brussel, zullen op 10 en 11 mei 2024 in Dinant (België) doorgaan.

Het thema is: "**Droit et présence militaire**" ("*Recht en militaire aanwezigheid*"). Dit thema dekt talrijke aspecten, zowel historische als juridische, van het samenleven van burgers en militairen, van militaire bezetting, van buitengewone rechtspraak (militaire rechtbanken), van oorlogsrecht, van het statuut van militairen of van militaire zones, enz. Dit hoofdthema sluit overigens lezingen over andere onderwerpen van rechtsgeschiedenis of van de geschiedenis der instellingen niet uit.

De lezingen kunnen in het Frans, het Engels of het Nederlands worden gehouden. De sprekers moeten vooraf een samenvatting bezorgen aan de organisatoren (bij voorkeur in het Frans en/of het Engels). De bijdragen zullen nadien gepubliceerd worden in de Cahiers du CRHIDI (indien aanvaard na de peer review).

Kandidaat-sprekers kunnen hun voorstel van onderwerp vóór 1 april 2024 meedelen aan S. HORVAT (per e-mail: shorvat@skynet.be).

De volledige call for papers vindt u [hier](#).

Call for papers - Grotian Law and Modernity at the Dawn of a New Age 400 Years of De jure belli ac pacis 1625-2025 (Deadline 1 mei 2024)

Ter gelegenheid van de 400ste verjaardag van de verschijning van Grotius' *De jure belli ac pacis*, vindt in Den Haag een conferentie plaats. Meer informatie kan u [hier](#) vinden. De deadline voor het insturen van een abstract is 1 mei 2024.

Call for papers – Clio Themis: Manifest Justice: Recording the Judicial Scene (Middle Ages – Early Modern Period) (Deadline 1 mei 2024)

Aurélien Peter (Institut d'histoire moderne et contemporaine – UMR 8066) en Elisabeth Schmit (Laboratoire de Médiévistique Occidentale de Paris – UMR 8589) zijn op zoek naar bijdragen voor het nieuwe nummer van Clio Themis nr. 29 Manifest Justice: Recording the Judicial Scene (Middle Ages – Early Modern Period) dat in november 2025 zal verschijnen.

Voorstellen voor bijdragen (bij voorkeur in het Frans of Engels, maar ook in het Spaans, Italiaans of Duits) moeten vóór 1 mei 2024 worden gestuurd naar elisabeth.schmit@gmail.com en aurelien.peter@gmail.com.

In de voorstellen moet gedetailleerd worden beschreven hoe de auteur voorstelt om deel uit te maken van het algemene project en de algemene aanpak van het tijdschrift. Voorstellen moeten ongeveer 500 woorden lang zijn en de voor- en achternaam, het e-mailadres en de wetenschappelijke affiliatie van de auteur bevatten.

De volledige call for papers kan u [hier](#) raadplegen.

Kalender

7-8 december 2023 – ‘Wine & Institutions in the Ancient World’, Gent

Op 7 en 8 december organiseren dr. Dimitri Van Limbergen (Universiteit Gent) en dr. Paulina Komar (UKS Warschau) een internationale conferentie over “Wijn en Institutionele kaders in de Oudheid.” Met deze conferentie willen ze onderzoeken hoe wijn werd geproduceerd, verhandeld en geconsumeerd binnen dit soort institutionele kaders in het oude Middellandse Zeegebied, in het Oosten en het Westen, en van de Klassieke tot de Late Oudheid.

Meer info vindt u [hier](#).

December 2023-mei 2024 - Sortir de la perplexité. Le droit médiéval et la levée du doute, Parijs

Van december 2023 tot mei 2024 gaat de seminarierreeks *Sortir de la perplexité. Le droit médiéval et la levée du doute* door aan de Sorbonne. De verschillende sessies vinden steeds plaats tussen 14:00 en 16:00 en maken deel uit van de bredere reeks: « Doctrines juridiques et tradition canonique ».

Meer informatie kan u [hier](#) vinden.

13 december 2023 – Boekvoorstelling: Jan Naert, Hoeders van de staat. Burgemeesters in bezet en bevrijd België en Noord-Frankrijk (1914-1921), Brussel

Graag nodigen we jullie uit op de voorstelling van volume nr. 116 in onze reeks: Jan Naert, *Hoeders van de staat. Burgemeesters in bezet en bevrijd België en Noord-Frankrijk (1914-1921)*.

De boekvoorstelling, georganiseerd door het CegeSoma en de vzw ‘vrienden van het CegeSoma’, gaat door op woensdag 13 december van 12u30 tot 14u00 in de conferentiezaal van het CegeSoma (Luchtvaartsquare 29, 1070 Brussel). Na de boekpresentatie zal auteur Jan Naert tijdens een vraaggesprek met collega WO I-historici Sophie De Schaepdrijver en Luc Vandeweyer (moderator Nico Wouters) dieper ingaan op zijn voornaamste bevindingen en de uitdagingen voor het toekomstige onderzoek naar WO I na de hausse van de honderdjarige herdenking (2014-2018).

- Jan Naert is doctor in de geschiedenis en is als archivaris werkzaam in het Rijksarchief (Algemeen Rijksarchief 2 - depot Joseph Cuvelier)
- Sophie De Schaepdrijver is professor moderne Europese geschiedenis aan de Pennsylvania State University (VS)
- Luc Vandeweyer is doctor in de geschiedenis en archivaris op rust (Rijksarchief)
- Nico Wouters is hoofd van het CegeSoma en gastprofessor aan de UGent

Het boek kan na afloop van de conferentie aangekocht worden.

Iedereen is van harte welkom, na verplichte inschrijving via isabelle.ponteville@arch.be of 02.556.92.11.

13 december 2023 - Lezing mr. Laurens de Hoog bij Philips van Leyden b.p. – ‘Twee kopers van dezelfde zaak: prior tempore potior iure’?, Leiden

Om verscheidene redenen hebben we niet graag dat we worden opgelicht. Het recht sluit daar natuurlijk zo nauw mogelijk op aan: als iemand probeert een zaak tweemaal te verhypothekeren, ontstaat er al sinds jaar en dag een probleem. Keizer Caracalla bepaalde dat dit probleem moest

worden opgelost met de vuistregel *prior tempore, potior iure*. Deze regel staat natuurlijk bij iedere rechtenstudent in het geheugen gegrift, maar hoe zit het ook alweer met een dubbele verkoop?

Op woensdag 13 december houdt mr. Laurens de Hoog, kandidaat-notaris en gepromoveerd aan de Universiteit Leiden, een lectio getiteld "Twee kopers van dezelfde zaak: *prior tempore potior iure*?"

U bent van harte uitgenodigd om de lectio bij te wonen. Wij zullen om 17.30 aanvangen met een borrel op de afdeling Rechtsgeschiedenis (Kamerlingh Onnes Gebouw, Steenschuur 25, 2311 ES Leiden, A-vleugel, 3e verdieping). Om 18.30 begint vervolgens de lezing in lokaal B0.31. Na afloop zullen wij traditiegetrouw in Philipsstijl dineren. Let op: overeenkomstig het beleid van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid zal het voor iedereen zonder LU-kaart nodig zijn zich aan te melden door een mail te sturen met voor- en achternaam naar philipsvanleyden@gmail.com.

13 december 2023 - Rechtsvergelijking, nationale identiteit en kolonialisme, Brussel

Ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van de *Revue de droit international et de droit comparé*, nodigt het redactiecomité u uit naar een presentatie (17:30-19:30) van het themanummer « Colonialisme et comparatisme » in het bijzijn van o.a. Pr. Lena Salaymeh (Oxford, EPHE Parijs). De presentatie gaat door in de Universitaire Stichting en wordt gevolgd door een cocktail. Deelname is gratis mits [inschrijving vooraf via deze link](#). Voor meer informatie kan u terecht bij Wim Decock (wim.decock@uclouvain.be).

14 december 2023 – Workshop: The Sovereignty of Commercial Cities (c.1400-c. 1650), Tilburg

De afgelopen decennia hebben verschillende stromingen in de wetenschap verschillende aspecten van soevereiniteit opnieuw geëvalueerd, voornamelijk met betrekking tot staten, maar steeds vaker ook met betrekking tot andere entiteiten zoals bedrijven en steden. Lange tijd werd soevereiniteit – vanuit het oogpunt van intellectuele geschiedenis – beschouwd vanuit het perspectief van statelijke vormingsprocessen en internationaal recht. Tegenwoordig wordt soevereiniteit niet langer uitsluitend gedefinieerd als doctrinair en conceptueel, maar ook als betrekking hebbend op discours en praktijk. Soevereiniteit is opgebouwd in concrete interacties.

Deze workshop beoogt de verbindingspunten te verkennen tussen de debatten in verschillende (sub)disciplines, met een focus op steden met een duidelijk economisch belang. Voor veel regio's in West-Europa werden steden beschouwd als semiautonome gemeenschappen die voorlopers waren van staten, die later de jurisdictie van de voormalige overschaduwden en absorbeerden.

De workshop vindt op 14 december plaats van 9:45 tot 16:30 in het Intermezzo gebouw van de Universiteit van Tilburg. Het programma kan u [hier](#) raadplegen.

15 december 2023 – 'Patriotten in Noord en Zuid. Brabantse Omwenteling en Patriottentijd in vergelijkend perspectief', Brussel

Het Jaarcongres van *Werkgroep 18de eeuw* vindt op 15 december 2023 plaats in de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten gevestigd in het Paleis der Academiën in Brussel.

De woelige laatste decennia van de achttiende eeuw werden overal in de Atlantische wereld gemarkeerd door revolutionaire bewegingen, ook in de Nederlanden. De Patriottentijd en de Brabantse Omwenteling luidden respectievelijk in het Noorden en het Zuiden het begin van het

einde in voor het ancien régime. Ze legden maatschappelijke en politieke breuklijnen bloot en lieten de bevolking van de Nederlanden kennismaken met revolutionaire repertoires die in de daaropvolgende decennia bepalend zouden zijn. Politieke hervorming, partijstrijd, nationale mobilisatie, oude grondwetten, democratische ideeën, militaire confrontatie, oude en nieuwe elites en verzet tegen de vorst kwamen zowel in Noord als Zuid op het voorplan. Maar hoe vergelijkbaar waren beide revoluties eigenlijk? Zijn er parallellen en onderlinge beïnvloeding te vinden of speelden ze zich af in strikt gescheiden werelden?

Het Jaarcongres 2023 van de Vlaams-Nederlandse *Werkgroep De Achttiende Eeuw* zet de Patriottentijd en de Brabantse Omwenteling opnieuw in de schijnwerpers. Daarbij wordt uitdrukkelijk over de grenzen gekeken: we vertrekken niet van de strikt nationale kaders van de oudere geschiedschrijving, maar willen op zoek gaan naar de gelijkenissen en de verschillen tussen beide revolutionaire bewegingen. Het is van de jaren 1980 geleden dat de Patriottentijd en de Brabantse Omwenteling nog op grote schaal zijn herdacht en onderzocht. De historiografie over het revolutietijdvak is de laatste decennia sterk geëvolueerd, onder meer onder invloed van de transnationale geschiedschrijving. Wat leren die nieuwe inzichten ons over de Patriottentijd en de Brabantse Omwenteling?

Geïnteresseerden kunnen zich [hier](#) aanmelden.

18 december 2023 – Studiedag: ‘De arbeidsgerechten in België. Verleden, heden en toekomst’, Gent

“Zet het arbeidshof niet op de helling!”, zo klonk het gezamenlijke standpunt van de leden van het Belgische Genootschap voor Arbeids- en Socialezekerheidsrecht (BEGASOZ) in de landelijke pers in juni 2023. De verzamelde academici in het sociaal recht wensten op die manier de plannen van de minister van Justitie om de arbeidshoven te laten opgaan in de hoven van beroep aan de kaak te stellen. Het concept van gespecialiseerde arbeidsrechtbanken met lekenrechters kende in België al een woelige geschiedenis en blijft duidelijk de gemoederen beroeren.

Om dit actuele thema in de verf te zetten, organiseert het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de UGent, samen met het *Lab for International & Interdisciplinary Social Affairs* (LIISA) op 18 december 2023 de studiedag “*De arbeidsgerechten in België. Verleden, heden en toekomst*”. In drie luiken (9u30-17u30) wordt de deelnemer doorheen de thematiek van de Belgische arbeidsgerechten geloodst. De voormiddag is gewijd aan de geschiedenis, de namiddag aan de hedendaagse aandachtspunten en er wordt afgesloten met een wervelend panelgesprek over hoe de toekomst er, in het licht van het verleden, moet, kan of zal uitzien.

Meer informatie over het programma en de wijze van inschrijven vindt u via de uitnodiging, die u [hier](#) kan raadplegen of via <https://gandaiusacademy.ugent.be/arbeidsgerechten>.

Voor verdere vragen kan u terecht bij jasper.vandewoestijne@ugent.be of flore.claus@ugent.be.

18 december 2023 – Doctoraatsverdediging Willem Possemiers: Het vertalen van de Belgische wetgeving naar het Nederlands. Het werk van de commissie-Van Dievoet, Leuven

Op 18 december 2023 verdedigt Willem Possemiers zijn doctoraat met als titel: Het vertalen van de Belgische wetgeving naar het Nederlands. Het werk van de commissie-Van Dievoet onder het promotorschap van professor Eric Dirix. De verdediging zal om 17:00 plaatsvinden in de Promotiezaal van de Universiteitshal van de KU Leuven (Naamsestraat, 22).

Meer informatie vindt u [hier](#).

26 februari-3 maart 2024 - Atelier doctoral: The 'Intention' in Western theological-legal Culture, Rome

De École française de Rome organiseert in samenwerking met het LIER-Fonds 'Yan Thomas' van de École des hautes études en sciences sociales, de rechtsfaculteit van de universiteit van 'Roma Tre', het ARN CiSaMe project ('Circulation des savoirs médiévaux au XIIe siècle') en de 'CIHAM | UMR 5648 | Histoire, Archéologie, Littératures des mondes chrétiens et musulmans médiévaux', van 26 februari tot 2 maart 2024 in Rome een doctoral seminar met als thema: The 'Intention' in Western theological-legal Culture.

10-11 mei 2024 - Internationale rechtshistorische dagen: Droit et présence militaire, Dinant

De internationale rechtshistorische dagen 2024 van de *Société d'histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons*, georganiseerd door de Université de Namur, de Belgische Koninklijke Militaire School, de Université catholique de Louvain (Saint-Louis) en de Vrije Universiteit Brussel, zullen op 10 en 11 mei 2024 in Dinant (België), met als thema doorgaan.

30 mei - 2 juni - Journées internationales de la Société d'histoire du droit: L'histoire du droit de la mer, la mer dans l'histoire du droit, Toulon

De Rechtenfaculteit van de Universiteit van Toulon zal de aankomende Journées internationales de la Société d'histoire du droit organiseren van 30 mei tot 2 juni 2024 met als thema « *L'histoire du droit de la mer, la mer dans l'histoire du droit* ». De Société d'histoire du droit is een van de oudste juridische wetenschappelijke verenigingen. Ze vierde haar honderdjarig bestaan in 2013. Elk jaar organiseert ze een internationaal symposium waar ongeveer honderd academici samenkomen, met het Frans als voertaal. Het jaarlijkse symposium zal in 2024 plaatsvinden in Toulon, op uitnodiging van Professor Laurent Reverso, met de steun van het Centrum voor Vergelijkend Recht en Politiek (UMR CNRS 7318).

7 juni 2024 - Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery, Amsterdam

Ter ere van de 400ste verjaardag van Grotius' werk *De jure belli ac pacis* vindt op 7 juni 2024 in Amsterdam een workshop plaats met als titel Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery.

25-28 juni 2024 PHEDRA summer school 2024, Palos de la Frontera

Het Internationale Onderzoeksnetwerk I.R.N. PHEDRA organiseert zijn tweede summer school in La Rábida (Palos de la Frontera, Spanje) op 25-28 juni 2024.

11-13 december 2024 - Lectio International Conference, Leuven

Van 11 tot 13 december organiseert de KU Leuven de Lectio International Conference met als thema: *The Art of Reading and Human Performance: Investigations into the Act of Reading, from Antiquity to the threshold of Modernity*.

19-20 juni 2025 Grotian law and modernity at the dawn of a new age: 400 years of De jure belli ac pacis 1625-2025, Den Haag

Op 19 en 20 juni 2025 wordt in Den Haag een internationaal congres georganiseerd door het Grotiana fonds, het Paul Scholten Centre for Jurisprudence (Universiteit van Amsterdam), het

Grotius Centre for International Legal Studies (Universiteit Leiden) en het Department of Public Law and Governance (Universiteit Tilburg) n.a.v. de 400ste verjaardag van de eerste verschijning van Grotius' meesterwerk, *De jure belli ac pacis*.

Het belangrijkste doel van de conferentie is het stimuleren van nieuwe narratieven over het denken van Grotius, zowel in de algemene rechtstheorie als in het internationaal recht, tegen de achtergrond van de huidige snelle, fundamentele veranderingen die de grondvesten van het modernistische paradigma, waarvan Grotius kan worden beschouwd als een belangrijke pionier, op de proef stellen. De kernvraag van de academische conferentie is in hoeverre het Grotiaanse denken over algemene rechtstheorie en internationaal recht vandaag de dag nog steeds relevant is, en welke aanpassingen de huidige fundamentele veranderingen in onze wereld noodzakelijk maken. In deze context biedt de bespreking van de vele trajecten van receptie, toe-eigening en herinterpretatie van Grotius in verschillende tijden en op verschillende plaatsen een waardevol, aanvullend perspectief.

Varia

Globale census van *De iure belli ac pacis libri tres*

Prof. Mark Somos en zijn team in het Max Planck Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht (Heidelberg) brengen met de steun van de DFG een globale census van *De iure belli ac pacis libri tres* samen. Prof. Somos was eerder betrokken in de Vesaliuscensus (<https://www.vesaliuscensus.com/>).

De collega's hebben over de hele wereld honderden kopijen van de verschillende edities van deze klassieker (negen edities, tot 1650) in kaart gebracht. Ze voeren niet enkel een rechtshistorisch, maar ook een echt boekhistorisch onderzoek. De gedigitaliseerde kopijen zijn maar "the tip of the iceberg".

Onder andere door de pandemie hebben ze fysiek minder exemplaren kunnen onderzoeken dan initieel gewenst. Hun belangrijke werk zal op papier worden gepubliceerd in 2025 (vierhonderd jaar Grotius). Parallel zal een database verder worden gevoed. Hun tot nu toe verrichte arbeid is uniek en fundamenteel (o.a. voor de "katholieke" receptie van Grotius, de strategieën van uitgevers en drukkers, de "Grotian moments" na de zeventiende eeuw).

Als teken van hun bijzonder grondige materiële onderzoek van de kopijen (binding, annotaties, onderlijningen, typografie, iconografie...) hebben de collega's een **online vragenlijst** voor bibliothecarissen opgesteld, alsook een lijst van de kopijen die ze momenteel wisten te traceren. In België staan hier onder andere exemplaren uit Leuven (Universiteitsbibliotheek), Gent (Universiteitsbibliotheek), Brussel (KBR), Antwerpen (Consciencebibliotheek, Plantin Moretus), Maredsous... op de lijst.

Indien de teamleden het exemplaar persoonlijk hebben geconsulteerd, is het doorgaans uitgebreid beschreven, en werden eerste onderzoeksresultaten neergeschreven in de "boekversie" van de census (hoe gaan lezers om met hun exemplaar? wie heeft wanneer welke editie gehad?). Voor de overige werken zijn de data uit **catalogi** overgenomen, wat uiteraard niet steeds volledig is.

Ik ben zeker dat Prof. Somos en zijn team bijzonder dankbaar zouden zijn voor elke complementaire informatie die hen nog bereikt voor de databank. Omgekeerd is dit ook voor ons een mooie gelegenheid om de eigen institutionele collectie "in the picture" te plaatsen in het vervolgonderzoek dat gegarandeerd uit dit project zal voortkomen.

URL (vragenlijst per editie): <https://blissful-whereisgrotius.wordpress.com/>

Podcast Snodelike Saken

True crime meets middeleeuwen. Tweewekelijks bespreken Sander en Femke middeleeuwse misdaadmysterieën. Vermoorde graven, taveerneruzies gone wrong, omgelegde koningen en magiecomplotten: ook in de middeleeuwen zijn er mensen die het criminele pad bewandelen. Wij duiken in de bronnen van zowel roemruchte zaken van de elite als misdadige misstappen van het gewone volk en reconstrueren de zaak van crime scene tot vonnis.

U kan de podcast [hier](#) raadplegen.

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be. Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 400 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, stuur dan een e-mail naar [de redactie](mailto:de.redactie). Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden. Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze nieuwsbrief laten verspreiden, mail dan naar: courant@ugent.be. Omdat wij graag ervoor zorgen dat de Courant piekfijn uitziet, maken we die altijd een paar dagen eerder op. Berichten die op de voorlaatste en laatste dag van de maand toekomen, komen daardoor niet in meer de eerstvolgende courant, maar in de daaropvolgende Courant. Hou daar dus rekening mee als u een mededeling hebt voor de Courant.